মির ফজিলত্ হুসেন্ এবং অন্যমানে

বনাম

বিশেষ উপ-জিল্লাপাল, ভূ-অর্জন,

হাইদ্রাবাদ

মার্চ 23,1995

[কুলদিপ সিংহ, আর্. এম্. সাহাই এবং বি. এল্. হংসারিয়া, ন্যায়মূর্ত্তিমানে]

ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମ, 1894-- ଧାରା 28

ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ (ସଂଶୋଧନ) ଅଧିନିୟମ, 1984-- ଧାରା 18 ଏବଂ 30 (2)-- ପ୍ରଯୋଜ୍ୟତା -- 30.4.1982 ପୂର୍ବରୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ-- ବର୍ଦ୍ଧିତ ସୁଧ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇପାରିବ କି ନାହିଁ

ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମ, 1894-- ଧାରା 11, 23 ଏବଂ 26-- ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ -- ବିଷୟବସ୍ତୁ-- ସୁଧ ଏବଂ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ଅଂଶବିଶେଷ ହୁଏ ନାହିଁ -- ସମାନତାର ନୀତି--ପ୍ରଯୋଜ୍ୟତା-- ସୁଧ ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ଲାଗୁ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 28 କୁ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ (ସଂଶୋଧନ) ଅଧିନିୟମ, 1984 ଦ୍ୱାରା ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଧାରା 28 ଅନୁଯାୟୀ ଦେୟ ସୁଧ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା । ସେହି ସମାନ ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ମୁଖ୍ୟ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 23 (2) ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେୟ ହାର ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା ।1984ର ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 30 (2) ଅନୁଯାୟୀ ଜିଲ୍ଲାପାଳ କିମ୍ବା ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା 30.4.1982 (ଯେଉଁ ଦିନ ସଂଶୋଧନ ବିଧେୟକ ଲୋକସଭାରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା) ଏବଂ 24.9.1984 (ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମର ଆରମ୍ଭ ତାରିଖ) ମଧ୍ୟରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ମଧ୍ୟ ସୁଧ ଏବଂ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେୟ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା ।

** କ୍ଷତିପୂରଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, 1984 ର ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 30 (2) କୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି,** *ଭାରତ ସଂଘ ବନାମ ରଘୁବୀର ସିଂ;* **[1989] 2 ଏସସିସି 754 ମାମଲାରେ ଏହି କୋର୍ଟର ଏକ ସାମ୍ବିଧାନିକ ବିଚାରପୀଠ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଉକ୍ତ ଧାରା ଅଧୀନରେ ବର୍ଦ୍ଧିତ କ୍ଷତିପୂରଣର ଲାଭ ସେହି ମାମଲାରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି, ଯେଉଁଠାରେ ରେଫରେନ୍ସ କୋର୍ଟର କଲେକ୍ଟରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 30.4.1982 ଏବଂ 24.9.1984 ମଧ୍ୟରେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦିଆଯାଇଥିଲା କିମ୍ବା 30.4.1982 ଏବଂ 24.9.1984 ମଧ୍ୟରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଏପରି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କିମ୍ବା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା 24.9.1984 ପୂର୍ବରୁ କିମ୍ବା ପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥିଲା ।**

ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ଜିଲ୍ଲାପାଳ ତଥା ରେଫରେନ୍ସ କୋର୍ଟଙ୍କ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ, 30.4.1982 ପୂର୍ବରୁ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏପରିକି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଦେଶ, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅଞ୍ଚଳ ଆଧାରରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ, 24.5.1974 ରେ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିଲା । ଆବେଦନରେ, ଏହି ଅଦାଲତ ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ କିନ୍ତୁ *ରଘୁବୀର ସିଂଙ୍କ* ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି 1984 ର ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 18 ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନକାରୀ ବର୍ଦ୍ଧିତ ସୁଧ ପାଇବାକୁ ହକଦାର କି ନୁହେଁ ସେ ବିଷୟରେ ଦୁଇ ମାନ୍ୟବର ବିଚାରପତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଥିଲା । ତେଣୁ ଏହି ମାମଲାକୁ ଏକ ବୃହତ ବିଚାରପୀଠକୁ ପ୍ରେରଣ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ (1) ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 30 (2) ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ସହ ଜଡ଼ିତ, ଏବଂ ସୁଧ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ଅଂଶ ନୁହେଁ; (2) ରଘୁବୀର ସିଂହଙ୍କ ମାମଲା କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେୟ ସହ ଜଡ଼ିତ ତେଣୁ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ ମାମଲାରେ ଏହା ଲାଗୁ ହେବ ନାହିଁ; ଏବଂ (3) ଆବେଦନକାରୀମାନେ ପିଛିଲା ଭାବରେ ବର୍ଦ୍ଧିତ ସୁଧ ଦାବି କରୁନଥିଲେ, ବରଂ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ (24.9.1984) କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ଦିନଠାରୁ ଦାବି କରୁଥିଲେ ତେଣୁ ***ରଘୁବୀର ସିଂହଙ୍କ*** ମାମଲା ଲାଗୁ ହେବ ନାହିଁ ।

ଏହି ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣର ଉତ୍ତର ଦେଇ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇଛନ୍ତି ଯେ: 1. ସେହି ସୁଧ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ଅଂଶ ନୁହେଁ ବୋଲି ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 11, 23 ଏବଂ 26ର ମିଳିତ ପଠନରୁ ଜଣାପଡ଼ିବ । ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 28 ଦ୍ୱାରା କଳ୍ପନା କରାଯାଇଥିବା ସୁଧ କ୍ଷତିପୂରଣର ଏକ ଅଂଶ ନୁହେଁ, ତେଣୁ, ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ମଧ୍ୟ ଏକ ଅଂଶ ନୁହେଁ । ଉପରୋକ୍ତ ଧାରାଗୁଡ଼ିକର ଏକ ମିଳିତ ପଠନ ଦର୍ଶାଇବ ଯେ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମ ର ଧାରା 26 ର ଉପଧାରା (1) ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦର୍ଶାଇଥାଏ ଯେ ଏହି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଧାରା 23 ର ଉପଧାରା (1) ର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖଣ୍ଡ ଅଧୀନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପରିମାଣ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିବ, ଯେତେବେଳେ କି ଧାରା 23 ର ଉପଧାରା (2) ଦ୍ୱାରା କ୍ଷତିପୂରଣର ବିଚାର କରାଯାଏ । ଉପରୋକ୍ତ ସ୍ଥିତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ରଘୁବୀର ସିଂଙ୍କ ମାମଲାରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ବିଷୟରେ ଯାହା କୁହାଯାଇଥିଲା, ତାହା ସୁଧ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଲାଗୁ ହେବ ।

ଶ୍ରୀ ବିଜୟ କଟନ୍ ଆଣ୍ଡ ଅଏଲ୍ ମିଲ୍ସ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ଗୁଜରାଟ ରାଜ୍ୟ, **[1991] 1 ଏସସିସି 262**; *ଭାରତ ସଂଘ ବନାମ ରଘୁବୀର ସିଂହ,* **[1989] 2 ଏସସିସି 754** ଏବଂ *କେ. ଏସ. ପରିପୂରନ ବନାମ କେରଳ ରାଜ୍ୟ,* **ଜେଟି [1994] 6 ଏସସି. 182, ମାମଲାକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।**

2. ଆବେଦନକାରୀମାନେ ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 18 ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯାଇଥିବା ବର୍ଦ୍ଧିତ ସୁଧ ହାର ପାଇବାକୁ ହକଦାର ନୁହଁନ୍ତି କାରଣ ଏହି ବୃଦ୍ଧି 30.4.1982 ଏବଂ 24.9.1984 ମଧ୍ୟରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଇଥିଲା, ଯେହେତୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ବିନ୍ଦୁର ପୂର୍ବରୁ ଅଛି ।

3. ଯେତେବେଳେ ସୁଧ ହାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଆସିଥାଏ, ସେଠାରେ ନିରପେକ୍ଷତାର କୌଣସି ଭୂମିକା ନଥାଏ । ସୁଧ ହାର 6 ପ୍ରତିଶତ କିମ୍ବା 9 ପ୍ରତିଶତ ହେବା ଉଚିତ କି ନାହିଁ ତାହା ଏପରି ଏକ ବିଷୟ ନୁହେଁ ଯାହା ନ୍ୟାୟାଳୟର ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରକୁ ଆହ୍ୱାନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ କରିବ । ଏହା ବୈଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହା ଯଦି କୌଣସି ସୁଧ ବିହୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ମାମଲା ହୋଇଥାନ୍ତା, ତେବେ ନିରପେକ୍ଷତାର ଉପରେ ସୁଧ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥାନ୍ତା, କାରଣ ଏହା ବିଳମ୍ବରେ ଦେୟ ହେତୁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ହୋଇଥିବା କ୍ଷତିକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଟେ ।

କାଲିମ୍ପୋଙ୍ଗ ଲ୍ୟାଣ୍ଡ ଆଣ୍ଡ ବିଲଡିଂ ଲିମିଟେଡ ବନାମପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ, **ଜେଟି [1994] 6 ଏସସି 102, ମାମଲା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।**

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର: ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 706/1975

24.6.74 ରେ ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସି.ସି.ସି.ଏ. ସଂଖ୍ୟା 220/1972 ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ଏହି ଆବେଦନ ଆସିଛି ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ସହିତ କେ. ମାଧବ ରେଡ୍ଡୀ, ଡି. ପ୍ରକାଶ ଏବଂ ଏସ୍. ମାର୍କଣ୍ଡେୟ ।

ଟି.ଭି.ଏସ.ଏନ. ଚାରୀ ଏବଂ ନିଖିଲ ନାୟାର ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିମ୍ନଲିଖିତ ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ହଂସାରିୟାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା । ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଯାହା ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 4 (1) ଅନୁଯାୟୀ 25.4.1963 ରେ ଅଧିସୂଚନା ଜାରି ଦ୍ୱାରା ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା (ଏହା ପରେ 'ଅଧିନିୟମ' ଭାବରେ ସୂଚିତ ହୋଇଛି) ତାହା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଏହି ଅଦାଲତକୁ ଆଣିଛି କାରଣ ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଅଞ୍ଚଳ ଆଧାରରେ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣକାରି କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରିଥିବାରୁ ସେମାନେ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ବୋଧ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ଆବେଦନ ଦୁଇ ଜଣିଆ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠରେ ଶୁଣାଣି ପାଇଁ ଆସିଥିଲା ଏବଂ 1992 ମସିହା ମେ 15 ତାରିଖର ରାୟ ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନକୁ ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯାହା ରାୟରେ ସୂଚିତ କରାଯାଇଛି । ତେବେ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ (ସଂଶୋଧନ) ଅଧିନିୟମ, 1984 (ସଂକ୍ଷେପରେ, 'ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମ') ର ଧାରା 18 ଦ୍ୱାରା ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିବା ସୁଧ ପାଇବା ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ହକଦାର କି, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ଦୁଇ ବିଦ୍ୱାନ ବିଚାରପତି ଭିନ୍ନ ମତ ରଖିଥିଲେ । ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି କାସଲିୱାଲ ମତବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ ଯେ *ଭାରତ ସଂଘ ବନାମ ରଘୁବୀର ସିଂହ* [1989] 2 ଏସସିସି 754 ମାମଲାରେ ସାମ୍ବିଧାନିକ ବିଚାରପୀଠ ଯାହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦେଇଛନ୍ତି ତାହା ସତ୍ତ୍ୱେ, ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମରେ ପରିକଳ୍ପିତ ବର୍ଦ୍ଧିତ ସୁଧ ହାର ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ହେବ, ଯଦି ସୁଧ ହାର ବୃଦ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ଏକ ସୁସଂଗତ ପଠନ ଉପରେ, ଯଦି ସୁଧ ହାର ବୃଦ୍ଧି କରିବାରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖାଯାଏ । ତଥାପି, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ପୁଞ୍ଛିଙ୍କ ମତ ଥିଲା ଯେ *ରଘୁବୀର ସିଂଙ୍କ* ମାମଲାରେ ଯାହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଥିଲା ତାହା ଉପରେ ବର୍ଦ୍ଧିତ ହାର ପ୍ରଦାନ

କରିବା ସେହି ମାମଲାର ମୂଳ ନିଷ୍ପତ୍ତିର ନିର୍ଯ୍ୟାସ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯିବ ଏବଂ ବିଧାନର ମୂଳ ରୂପକୁ କ୍ଷତି ପହଞ୍ଚାଇବ । ତେଣୁ ବିଦ୍ୱାନ ବିଚାରପତିମାନେ ଆଂଶିକ ଭାବେ ଆବେଦନକୁ ମଞ୍ଜୁରି ଦେବା ସହିତ ରାୟରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟକୁ, ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରି, ସୁଧ ହାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମତଭେଦର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଏକ ବୃହତ ବିଚାରପୀଠ ଗଠନ କରିବାକୁ ମାନ୍ୟବର ପ୍ରଧାନ ବିଚାରପତିଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ, କାରଣ ଯଦିଓ ବିବାଦଟି ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଅଟେ, ତଥାପି ଏହା ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ମାମଲାକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି । ତେଣୁ ଏହି ଆବେଦନ, ଏହି ବିଚାରପୀଠଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶୁଣାଣି ପାଇଁ ଆସିଛି ।

2. ଏହି ଅଧିନିୟମର ଯେଉଁସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ଧାରା 11, 23, 25, 26 ଏବଂ 28, ଯାହା ନିମ୍ନମତେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ:

"11. *ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯାଞ୍ଚ ଏବଂ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ* :--

(1) ଏହିପରି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥିବା ଦିନ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦିନ ଯେଉଁଦିନ ତଦନ୍ତ ସ୍ଥଗିତ ରଖାଯାଇଛି, ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଧାରା 8 ଅନୁଯାୟୀ କରାଯାଇଥିବା ମାପ ଉପରେ ଧାରା 9 ଅନୁଯାୟୀ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଧିସୂଚନା ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ଆଗ୍ରହୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେଉଁ ଆପତ୍ତି (ଯଦି ଥାଏ) ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି, ଏବଂ ଧାରା 4ର, ଉପଧାରା (1) ଅନୁଯାୟୀ ଅଧିସୂଚନା ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ତାରିଖରେ ଜମିର ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦାବି କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ ତଦନ୍ତ କରିବେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ହାତରେ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିବେ-

(i) ଜମିର ପ୍ରକୃତ କ୍ଷେତ୍ରଫଳ;

(ii) ତାଙ୍କ ମତରେ ଜମି ପାଇଁ ଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ; ଏବଂ

(iii) ଜମି ପ୍ରତି ଆଗ୍ରହୀ ବୋଲି ଜଣାଥିବା କିମ୍ବା ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଉଥିବା ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଉକ୍ତ କ୍ଷତିପୂରଣର ଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ, ଯାହାଙ୍କ ବିଷୟରେ କିମ୍ବା ଯାହାଙ୍କ ଦାବି ବିଷୟରେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ସୂଚନା ଅଛି, ସେମାନେ ଯଥାକ୍ରମେ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ହାଜର ହୋଇଛନ୍ତି କି ନାହିଁ:

XXXXXXXX

XXXXXXXX

23. *କ୍ଷତିପୂରଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ସମୟରେ ବିଚାର କରାଯିବାକୁ ଥିବା ବିଷୟ:*-- (1) ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମି ପାଇଁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣର ପରିମାଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ସମୟରେ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହିସବୁକୁ ବିଚାରକୁ ନେବେ -

ପ୍ରଥମତଃ, ଧାରା 4ର, ଉପଧାରା (1) ଅନୁଯାୟୀ ଅଧିସୂଚନା ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ତାରିଖରେ ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ;

ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଜମି ଦଖଲ କରିବା ସମୟରେ ସଂଗୃହୀତ ହୋଇଥିବା କିମ୍ବା ଫସଲ କିମ୍ବା ଗଛଗୁଡିକ ଯୋଗୁଁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଯେଉଁ କ୍ଷତି ହୋଇଛି;

ତୃତୀୟତଃ, ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ବେଳେ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଜମି ଦଖଲ କରିବା ସମୟରେ, ଜମିକୁ ଅନ୍ୟ ଜମିରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରିବା ଯୋଗୁଁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଯେଉଁ କ୍ଷତି (ଯଦି କିଛି) ହୋଇଛି, ତାହାର କ୍ଷତିପୂରଣ;

ଚତୁର୍ଥତଃ, ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରିବା ସମୟରେ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ହେତୁ ହୋଇଥିବା କ୍ଷତି (ଯଦି କିଛିଥାଏ) ସମ୍ପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାବର ବା ଅସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତି କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ରୋଜଗାର ଉପରେ କି ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିବ, ତାହାକୁ ହିସାବକୁ ନିଆଯିବ;

ପଞ୍ଚମରେ, ଯଦି, ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କର ବାସସ୍ଥାନ କିମ୍ବା ବ୍ୟବସାୟ ସ୍ଥାନ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚ (ଯଦି କିଛି ଥାଏ) ତାହା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ; ଏବଂ

ଷଷ୍ଠତଃ, ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଆଇନର ଧାରା 6 ଅନୁଯାୟୀ ଘୋଷଣା ପ୍ରକାଶନ ସମୟ ଏବଂ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜମିର ଦଖଲ ନିଆଯିବା ମଧ୍ୟରେ ଜମିର ଲାଭ ହ୍ରାସ ହେତୁ ହୋଇଥିବା ପ୍ରକୃତ କ୍ଷତି (ଯଦି କିଛି ଥାଏ) ।

(1-A) ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ, ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଧାରା 4ର, ଉପଧାରା (1) ଅନୁଯାୟୀ ଅଧିସୂଚନା ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ତାରିଖ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିମ୍ବା ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରିବାର ତାରିଖ, ଯାହା ପୂର୍ବରୁ ହୋଇଥାଏ, ସେହି ଅବଧି ପାଇଁ ସେହି ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ବାର୍ଷିକ ବାର ପ୍ରତିଶତ ସୁଧ ହାରରେ ଗଣନା କରାଯାଇଥିବା ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବେ ।

ବ୍ୟାଖ୍ୟା-- ଏହି ଉପଧାରାରେ ସୂଚିତ ଅବଧିକୁ ଗଣନା କରିବା ସମୟରେ, କୌଣସି ଅଦାଲତର ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ସ୍ଥଗିତାଦେଶ କିମ୍ବା ନିଷେଧାଜ୍ଞା କାରଣରୁ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସ୍ଥଗିତ ରଖାଯାଇଥିବା କୌଣସି ଅବଧି କିମ୍ବା ଅବଧିକୁ ବାଦ ଦିଆଯିବ ।

(2) ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ, ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ, ଅଦାଲତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲାରେ ଅଧିଗ୍ରହଣର ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ପ୍ରକୃତିକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ଏପରି ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ତିରିଶ ପ୍ରତିଶତ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବେ ।

25. ଅଦାଲତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷତିପୂରଣର ପରିମାଣ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଠାରୁ କମ୍ ହେବ ନାହିଁ -- ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣର ପରିମାଣ ଧାରା 11 ଅନୁଯାୟୀ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପରିମାଣଠାରୁ କମ୍ ହେବ ନାହିଁ ।

26. ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ପ୍ରକାର -- (1) ଏହି ଭାଗରେ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ ହେବ ଏବଂ ଧାରା 23 ର ଉପଧାରା (1) ର ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ଅଧୀନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥରାଶି ଏବଂ ସମାନ ଉପ-ଧାରାର ଅନ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖଣ୍ଡ ଅଧୀନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥରାଶି (ଯଦି ଥାଏ), ଉକ୍ତ ଅର୍ଥରାଶି ମଧ୍ୟରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଆଧାର ସହିତ, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିବ ।

(2) ଏହିପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଏକ ବିଚାରାଦେଶ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବ ଏବଂ ଏହିପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ଆଧାର ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1908 (1908 ର 5) ର ଧାରା 2, ଖଣ୍ଡ (2) ଏବଂ ଧାରା 2, ଖଣ୍ଡ (9) ର ଅର୍ଥ ପରି ଏକ ରାୟ ଭାବରେ ଗଣାଯିବ ।

28. *ଅତିରିକ୍ତ କ୍ଷତିପୂରଣ ଉପରେ ସୁଧ ଦେବାକୁ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇପାରେ* -- ଅଦାଲତଙ୍କ ମତରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ବାବଦରେ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଯେତିକି ଟଙ୍କା ଦେବା କଥା, ସେ ଯଦି ତା'ଠାରୁ କମ୍ ଟଙ୍କା ଦେଇଛନ୍ତି, ତେବେ ଅଦାଲତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇପାରନ୍ତି ଯେ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ସେହି ବଳକା ଟଙ୍କା ଉପରେ ଜମି ଦଖଲ ଦିନଠାରୁ ଅଦାଲତରେ ପଇଠ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନଅ ପ୍ରତିଶତ ସୁଧ ଦେବେ ।

ପରନ୍ତୁ ଅଦାଲତର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଏହା ମଧ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇପାରିବ ଯେ ଯେଉଁ ତାରିଖରେ ଏପରି ଅତିରିକ୍ତ କିମ୍ବା ଏହାର କୌଣସି ଅଂଶକୁ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ତାରିଖ ଠାରୁ ଏକ ବର୍ଷର ଅବଧି ସମାପ୍ତ ହେବା ତାରିଖ ପରେ ଅଦାଲତକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ, ସେହି ସମୟସୀମା ପୂର୍ବରୁ ଅଦାଲତକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇନଥିବା ଏପରି ଅତିରିକ୍ତ କିମ୍ବା ଏହାର କିଛି ଅଂଶ ଉପରେ ଉକ୍ତ ଏକ ବର୍ଷର ଅବଧି ସମାପ୍ତ ହେବା ତାରିଖ ଠାରୁ ବାର୍ଷିକ ପନ୍ଦର ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।

ଆମେ ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 18 ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଟିପ୍ପଣୀ ଦେଇପାରିବା, ଯାହା ମୂଳ ଅଧିନିୟମ 28ରେ ସଂଶୋଧନ ଆଣିଥିଲା, ଯାହାକୁ ନିମ୍ନମତେ ପାଠ କରାଯାଏ:

"18. *ଧାରା 28 ର ସଂଶୋଧନ*:--- ମୁଖ୍ୟ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 28 ରେ, -

(a) "ଛଅ ପ୍ରତିଶତ" ଶବ୍ଦ ପାଇଁ, "ନଅ ପ୍ରତିଶତ" ଶବ୍ଦ ବଦଳାଯିବ ।

(b) ଶେଷରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ସନ୍ନିବେଶିତ ହେବ, ଯଥାଃ:-

"ପରନ୍ତୁ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଏହା ମଧ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇପାରିବ ଯେ ଯେଉଁ ତାରିଖରେ ଏପରି ଅତିରିକ୍ତ କିମ୍ବା ଏହାର କୌଣସି ଅଂଶକୁ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ତାରିଖ ଠାରୁ ଏକ ବର୍ଷର ଅବଧି ସମାପ୍ତ ହେବା ତାରିଖ ପରେ ଅଦାଲତକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ, ସେହି ସମୟସୀମା ପୂର୍ବରୁ ଅଦାଲତକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇନଥିବା ଏପରି ଅତିରିକ୍ତ କିମ୍ବା ଏହାର କିଛି ଅଂଶ ଉପରେ ଉକ୍ତ ଏକ ବର୍ଷର ଅବଧି ସମାପ୍ତ ହେବା ତାରିଖ ଠାରୁ ବାର୍ଷିକ ପନ୍ଦର ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।

3. ଉପରୋକ୍ତ ତଥ୍ୟ ଦର୍ଶାଉଛି ଯେ ସୁଧ ହାର 6 ପ୍ରତିଶତରୁ 9 ପ୍ରତିଶତକୁ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମର ପ୍ରାବଧାନରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଅବଧି ଶେଷ ହେବା ପରେ 15 ପ୍ରତିଶତ ହୋଇଯିବ । ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ସୁଧ ହାରରେ ବୃଦ୍ଧିର ଲାଭ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ହେବ କି ନାହିଁ । ଏହା ସ୍ଥିର କରିବା ପାଇଁ ଆମକୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ତାରିଖଗୁଡ଼ିକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ:

(i) ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ ତାରିଖ:10.6.1968;

(ii) ଦଖଲ ନେବା ତାରିଖ:24.6.1968

(iii) ରେଫରେନ୍ସ ଅଦାଲତଙ୍କ ରାୟର ତାରିଖ:30.8.1972;

(iv) ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟର ତାରିଖ:24.6.1974; ଏବଂ

(v) ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଉପରୋକ୍ତ ରାୟର ତାରିଖ:15.5.1992

4. ବିବାଦର ଉତ୍ତର ମୁଖ୍ୟତଃ ଏହା ଜାଣିବା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ମାମଲା ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମ 30 (2) ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ, ଯାହା ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା:

> "30 (2) ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 15ର ଖଣ୍ଡ (b) ଏବଂ ଧାରା 18 ଦ୍ୱାରା ଯଥାକ୍ରମେ ସଂଶୋଧିତ ଧାରା 23ର ଉପଧାରା (2) ଏବଂ ଧାରା 28ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ, 1982 ଏପ୍ରିଲ 30 ତାରିଖ ପରେ (ଲୋକସଭାରେ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ (ସଂଶୋଧନ) ବିଧେୟକ, 1982ର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ତାରିଖ) ଏବଂ ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 15ର ଖଣ୍ଡ (b) ଏବଂ ଧାରା 18 ଦ୍ୱାରା ସଂଶୋଧିତ ଧାରା 23 ର ଉପଧାରା (2) ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ, ଜିଲ୍ଲାପାଳ କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା କୌଣସି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ କିମ୍ବା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କିମ୍ବା ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ମୁଖ୍ୟ ଆଇନର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଅଧୀନରେ ଏପରି କୌଣସି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନରେ ପାରିତ କୌଣସି ଆଦେଶକୁ ଏବଂ ଏହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ, 1982ର ଏପ୍ରିଲ 30 ତାରିଖ ପରେ (ଲୋକସଭାରେ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ (ସଂଶୋଧନ) ବିଧେୟକ, 1982ର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ତାରିଖ) ଏବଂ 1982 ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ମାସ ଆରମ୍ଭ ହେବା ପୂର୍ବରୁ, ଏହି ଆଇନ ଲାଗୁ ହେବ ଏବଂ ଲାଗୁ ହୋଇଛି ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ ।" (ଗୁରୁତ୍ୱ ଆଦେଶ କରାଯାଇଛି) ।

5. *ରଘୁବୀର ସିଂଙ୍କ* ମାମଲାରେ ସମ୍ବିଧାନ ବିଚାରପୀଠ ଦ୍ୱାରା ଉପରୋକ୍ତ ଧାରାର ପ୍ରସାର ଏବଂ ବ୍ୟାପକତା କେତେ ତାହା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିଲା । ଉକ୍ତ ରାୟର ପାରା 32 ଆମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ, ଯେଉଁ ଅନୁଯାୟୀ "ଏହିପରି ଯେକୌଣସି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଟି ଏପ୍ରିଲ 30, 1982 ଏବଂ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 24, 1984 (ଯାହା ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମର ପ୍ରାରମ୍ଭ ତାରିଖ) ମଧ୍ୟରେ ଜିଲ୍ଲାପାଳ କିମ୍ବା ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ସୂଚାଏ । ଏଥିରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ସେପ୍ଟେମ୍ବର 24, 1984 ପୂର୍ବରୁ କିମ୍ବା ପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥିବା ଏହିପରି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ତଥା ଅଦାଲତଙ୍କ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଏପ୍ରିଲ୍ 30,1982 ପୂର୍ବରୁ, *ରଘୁବୀର ସିଂଙ୍କ* ମାମଲାରେ ପ୍ରଦାନ

କରାଯାଇଥିବା ନିର୍ଯ୍ୟାସରେ ସଂଶୋଧିତ ଧାରା 28 ର ଲାଭ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ନୁହେଁ । ତଥାପି, ଏହା ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଯୋଗ୍ୟ ଯେ *ରଘୁବୀର ସିଂଙ୍କ* ମାମଲା, ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ପ୍ରଦାନର ପ୍ରଶ୍ନ ସହିତ ଜଡିତ । ତେଣୁ, ବିଚାର କରିବାର ପ୍ରକୃତ ବିଷୟ ହେଉଛି ଯେ *ରଘୁବୀର ସିଂହ* ମାମଲାର ବିଚାରପୀଠଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷତିପୂରଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯାହା କୁହାଯାଇଥିଲା ତାହା ସୁଧ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଲାଗୁ ହେବ କି; ଏବଂ ପୂର୍ବରୁ ଆବେଦନକୁ ଶୁଣିଥିବା ଦୁଇ ବିଦ୍ୱାନ ବିଚାରପତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହା ହେଉଛି ପାର୍ଥକ୍ୟ । ଆମେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିପାରିବା ଯେ *ରଘୁବୀର ସିଂହ* ମାମଲାର ବିଚାରପୀଠଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ମତକୁ, *କେ. ଏସ୍. ପରିପୂର୍ଣ୍ଣନ ବନାମ କେରଳ ରାଜ୍ୟ,* ଜେଟି [1994] 6 ଏସସି 182 (ପାରା 58, 59, 102,1 06 ଏବଂ 107 ଦେଖନ୍ତୁ) ମାମଲାରେ ସାମ୍ବିଧାନିକ ଖଣ୍ଡପୀଠ ସମର୍ଥନ କରିଛନ୍ତି ।

6. ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ହାଜର ହୋଇଥିବା ବିଦ୍ୱାନ ବରିଷ୍ଠ ଅଧିବକ୍ତା ଶ୍ରୀ ମାଧବ ରେଡ୍ଡୀ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ପିଛିଲା ଭାବରେ ନୁହେଁ, ବରଂ ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମ (24 ସେପ୍ଟେମ୍ବର, 1984) ଲାଗୁ ହେବା ତାରିଖରୁ ବର୍ଦ୍ଧିତ ସୁଧ ଦାବି କରୁଥିବାରୁ, *ରଘୁବୀର ସିଂଙ୍କ* ମାମଲାରେ ଯାହା କୁହାଯାଇଥିଲା ତାହା ଏଠାରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନୁହେଁ, ଆମେ ଏହି ଦଲିଲରେ କୌଣସି ଦୃଢତା ପାଉନାହୁଁ କାରଣ, ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 18 ଦ୍ୱାରା ପରିକଳ୍ପିତ ବର୍ଦ୍ଧିତ ସୁଧକୁ ଧାରା 30 ର ଉପ-ଧାରା (2) ରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ବିଷୟ *ବ୍ୟତିରେକେ* ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମ ଲାଗୁ ହେବା ତାରିଖରୁ ମଧ୍ୟ ଦାବି କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହାର କାରଣ ହେଉଛି ଯେ ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମ କେବଳ ଧାରା 30 ର ଉପ-ଧାରା (2) ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ବର୍ଦ୍ଧିତ ହାର ଉପଲବ୍ଧ କରାଇଛି । ଏହି ଉପଧାରାର ପରିସର ବୃଦ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ ଅଦାଲତର କୌଣସି କ୍ଷମତା ନାହିଁ । ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ପୁଞ୍ଛିଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ ଏହା "ବିଧାନ ପ୍ରତି ହିଂସା" କିମ୍ବା ଆମ ଦ୍ୱାରା ଏକ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ହେବ, ଯାହାକୁ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଭାବରେ ଆମେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବୁ ନାହିଁ ।

7. ତେଣୁ, ଆସନ୍ତୁ ଦେଖିବା ଯେ, *ରଘୁବୀର ସିଂଙ୍କ* ମାମଲାରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯାହା କୁହାଯାଇଥିଲା, ତାହା ସତ୍ତ୍ୱେ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ବର୍ଦ୍ଧିତ ସୁଧ ଦାବି କରିପାରିବେ କି । ଏହି ଦିଗକୁ ଆମ ଦ୍ୱାରା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଉଛି କାରଣ ସୁଧ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ଏକ ଅଂଶ ନୁହେଁ ଏବଂ ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 30 (2) ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ସହିତ ଜଡିତ । ସେହି ସୁଧ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ଅଂଶ ନୁହେଁ, ଏହା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 11, 23 ଏବଂ 26 ର ମିଳିତ ପାଠରୁ ଜଣାପଡେ, ଯେଉଁ ଧାରା 11 ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କୁ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରେ, ତାହା ତାଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ କରେ । (i) ଜମିର ପ୍ରକୃତ କ୍ଷେତ୍ରଫଳ; (ii) ତାଙ୍କ ମତରେ ଜମି ପାଇଁ ଯାହା କ୍ଷତିପୂରଣ ତାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ; ଏବଂ (iii) ଉକ୍ତ କ୍ଷତିପୂରଣର ଆବଣ୍ଟନ । ଧାରା 23 କ୍ଷତିପୂରଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ବିଚାର କରାଯିବାକୁ ଥିବା ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଜଡିତ । ଉପଧାରା (1) ରେ ଛଅଟି ଦିଗ ଉପରେ ଟିପ୍ପଣୀ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ସେହି ଉପ-ଧାରାର ଛଅଟି ଖଣ୍ଡର ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ଅଟେ । ଧାରା 23 ର ଉପଧାରା (2) ରେ ଅର୍ଥପ୍ରଦାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି, ଯାହାକୁ ସାଧାରଣ ଭାଷାରେ କ୍ଷତିପୂରଣ କୁହାଯାଏ । ଧାରା 26, ଯାହାକି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ଉପରେ କୁହେ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଧାରା 23 ର ଉପ-ଧାରା (1) ର ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରଦତ୍ତ ରାଶି ଏବଂ ସେହି ଉପ-ଧାରାର ଅନ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖଣ୍ଡ ଅନୁଯାୟୀ ଯଦି କୌଣସି ରାଶି ପ୍ରଦତ୍ତ

ହୋଇଥାଏ ତାହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିବ । ଏହି ଧାରାର ଉପଧାରା (2) ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଏହିପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ବିଚାରାଦେଶ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ ।

8. ଉପରୋକ୍ତ ବିଷୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ଦର୍ଶାଉଛି ଯେ ଅଧିନିୟମ 28 ଦ୍ୱାରା ପରିକଳ୍ପିତ ସୁଧ କ୍ଷତିପୂରଣର ଏକ ଅଂଶ ନୁହେଁ, ତେଣୁ, ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ଏକ ଅଂଶ ନୁହେଁ । *ଶ୍ରୀ ବିଜୟ କଟନ୍ ଆଣ୍ଡ ଅଏଲ୍ ମିଲ୍ସ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ଗୁଜରାଟ ରାଜ୍ୟ,* [1991] 1 ଏସସିସି 262 ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୁଇ ଜଣିଆ ବିଚାରପୀଠ ମଧ୍ୟ ଏହି ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି, ଯେଉଁଥିରେ ଆମ ଭିତରୁ ଜଣେ (ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି କୁଳଦୀପ ସିଂ) ପକ୍ଷ ଥିଲେ । (ପାରା15 ଦେଖନ୍ତୁ)। ଉପରୋକ୍ତ ଧାରାଗୁଡ଼ିକର ମିଳିତ ପଠନରୁ ଜଣାପଡ଼ିବ ଯେ କ୍ଷତିପୂରଣ ମଧ୍ୟ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ଏକ ଅଂଶ ନୁହେଁ, କାରଣ ଧାରା 26 ର ଉପଧାରା (1) ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି ଯେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ, ଧାରା 23ର ଉପଧାରା (1) ର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧାରା ଅଧୀନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥରାଶିକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିବ, ଯେତେବେଳେ କି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଧାରା 23 ର ଉପଧାରା (2) ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ ।

9. ଉପରୋକ୍ତ ସ୍ଥିତି କାରଣରୁ, ଆମକୁ ଏହା ମାନିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ *ରଘୁବୀର ସିଂହଙ୍କ* ମାମଲାରେ ଯାହା କୁହାଯାଇଥିଲା ତାହା ସୁଧ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଲାଗୁ ହେବ । ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି କାସଲିୱାଲଙ୍କ ମତ ଅନୁଯାୟୀ, ବର୍ଦ୍ଧିତ ସୁଧ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡିକର ଏକ ସୁସଂଗତ ପାଠ ଦ୍ୱାରା ଦାବି କରାଯାଏ ନାହିଁ, କାରଣ ଉକ୍ତ ବିଚାରପତି ଯେଉଁ "ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ" ବିଷୟରେ କହିଥିଲେ, ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ବିପରୀତ ଦର୍ଶାଉଛି, କାରଣ, ଆମ ମତରେ, ବୃଦ୍ଧି କେବଳ ଉପରୋକ୍ତ ତାରିଖ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଗୁଡିକ ପାଇଁ ସୀମିତ ଥିଲା, ଯେତେବେଳେ କି ବର୍ତ୍ତମାନର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଆରମ୍ଭ ତାରିଖ ପୂର୍ବରୁ ହୋଇଛି । ତେଣୁ, ଆମେ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ପୁଞ୍ଛିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ସହିତ ସହମତ ଏବଂ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛୁ ଯେ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମ 18 ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯାଇଥିବା ବର୍ଦ୍ଧିତ ସୁଧ ହାର ପାଇବାକୁ ହକଦାର ନୁହଁନ୍ତି ।

10. ଶ୍ରୀ ମାଧବ ରେଡ୍ଡୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହା ମଧ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପନା କରାଯାଇଛି ଯେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନିରପେକ୍ଷତା ଆଣିବା ପାଇଁ ଅଧିକ ସୁଧ ହାରର ଆଦେଶ ଦିଆଯାଇପାରେ ।ଆମେ ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବୁ ନାହିଁ, କାରଣ ଯଦି ଏହା କୌଣସି ସୁଧ ନ ଦେବାର ମାମଲା ହୋଇଥାନ୍ତା, ତେବେ ଆମେ ତାହା କରିଥାନ୍ତୁ, କାରଣ ଏପରି ମାମଲାରେ ସୁଧ ଏକ ନିରପେକ୍ଷତା ଉପରେ ଦେୟ ହୋଇପାରେ, କାରଣ ଏହା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଳମ୍ବରେ ପଇଠ ପାଇଁ ସହୁଥିବା କ୍ଷତିକୁ ଭରଣା କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । *କାଲିମ୍ପୋଙ୍ଗ ଲ୍ୟାଣ୍ଡ ଆଣ୍ଡ ବିଲଡିଂ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ,* ଜେଟି [1994] 6 ଏସସି 102 ମାମଲାରେ ଏହି ଅଦାଲତ ନିକଟରେ ଏହି ମତକୁ ଦୋହରାଇଛନ୍ତି, ଯେଉଁଥିରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନର ଆଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା, ଯଦିଓ ଅଧିଗ୍ରହଣ ସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତି ଅଧିନିୟମ, 1952 ର ଅନୁରୋଧ ଏବଂ ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧୀନରେ ଥିଲା, ଯାହା ବିଧାନ ଅନୁଯାୟୀ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସୁଧ ହାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରଶ୍ନରେ ସମାନତାର କୌଣସି ଭୂମିକା ନାହିଁ । ସୁଧ ହାର 6 ପ୍ରତିଶତ କିମ୍ବା 9 ପ୍ରତିଶତ ହେବା ଉଚିତ କି ନାହିଁ ତାହା ଏପରି ଏକ ବିଷୟ ନୁହେଁ ଯାହା ନ୍ୟାୟାଳୟର ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆହ୍ୱାନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ କରେ । ଏହା ବୈଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯଦି ସୁଧ ହାର ବହୁତ କମ୍ ହୋଇଥାନ୍ତା, ତେବେ ଆମେ ନିରପେକ୍ଷତା ଉପରେ କିଛିଟା ପ୍ରତିକାର ଦେଇ

ପାରିଥାନ୍ତୁ । କିନ୍ତୁ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ, ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି ଏହି ହାର 6 ପ୍ରତିଶତ ରହିଥିଲା, କାରଣ ଏହି ବୃଦ୍ଧି କେବଳ 1984 ମସିହାରେ ହୋଇଥିଲା, ଯେତେବେଳେ କି ଏହି ଅଧିନିୟମଟି 1894 ମସିହାର ଥିଲା । ତେଣୁ, ନିରପେକ୍ଷତା ଯଦି ପ୍ରଶ୍ନରେ ଥିବା ପ୍ରତିକାର ପାଇବାକୁ ଦାବି କରେ, ତେବେ ଆମେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନୋହୁଁ ।

11. ଏହି ବିଚାରପୀଠଙ୍କୁ ପ୍ରେରଣ କରାଯାଇଥିବା ସନ୍ଦର୍ଭ ଉପରେ ଏହା ହେଉଛି ଆମର ଉତ୍ତର । ଆବେଦନକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ବିଚାରପୀଠଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଫଏସଲା ପାଇଁ ରଖାଯାଇପାରେ ।

ବି.କେ.ଏମ୍. ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣର ଉତ୍ତର ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:

ଶ୍ରୀ ଜଟାଧାରୀ ସେଠୀ

ଉପବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ (ଅନୁବାଦ), ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।